

Дата: 16.02.2023

Урок № 16

Тема: Ф. Стендаль. Життєвий і творчий шлях письменника. Роман «Червоне і чорне», поєднання в ньому соціально-політичного й психологічного аспектів. Гостра критика режиму реставрації.

Мета: ознайомити учнів із творчістю французького письменника Стендаля на прикладі його роману «Червоне і чорне»; поглибити їх знання про французьку літературу XIX ст., поняття «соціально-психологічна проза»; розвивати вміння готувати повідомлення на задану тему, навички аналізу прозового твору, образів твору, переказу, зв'язне мовлення, логічне мислення; сприяти розвиткові читацького кругозору.

Матеріали до уроку:

Справжнє ім'я письменника Стендаля — Анрі Марі Бейль. Він народився 23 січня 1783 року в Греноблі, на півдні Франції. Дитинство його було безрадіним. У своїй ліричній сповіді «Життя Анрі Брюлара» він писав: «Два злих генії ополчилися проти мого бідного дитинства — тітка Софі і батько». Батько, Шерюбен Бейль, адвокат місцевого парламенту, кавалер ордена Почесного легіону і помічник мера в Греноблі, був людиною жадібною до грошей, хитрою, роялістом за настроями. Анрі не любив батька, для якого духовні інтереси сина були чужими. З роками відчуженість між ними зростала, перетворюючись у ненависть. Тітка Софі виявилася ханжою і релігійною фанатичкою.

Мати, Генрієта Ганьйон, чарівна молода й освічена жінка, кохалася у Данте, читаючи його в оригіналі, померла, коли хлопчикові було сім років. Ця втрата на все життя закарбувалася в його серці.

Справжнім другом і вихователем хлопця був дід по матері Анрі Ганьйон, доктор медицини. Палкий прихильник Вольтера, якого бачив під час свого

паломництва у Ферней, дід передав онукові свою любов до літератури та науки, привив культ Горація, Софокла, Еврипіда.

Навчався Анрі в Центральній школі Гренобля. Там хлопець уперше опинився в середовищі ровесників. Анрі навчався непогано, навіть діставав нагороди, зокрема з літератури. Але його освіта не обмежилася лише школою. Він вчився грати на скрипці, кларнеті, брав уроки співу. Та справжньою пристрастю стала для нього математика. «Я любив і тепер ще люблю математику заради неї самої, бо вона не допускає лицемірства і неясності двох властивостей, які мені найбільш огидні»,— писав Стендаль. Він хотів вступити до Політехнічної школи, але згодом передумав, оскільки втратив інтерес до математики. Юнаком заволоділа нова мрія — жити в Парижі та писати комедії.

Вирішальний поворот у житті Стендаля стався 1800 року. Його родич граф Дарю, на той час старший секретар воєнного міністерства, а згодом міністр і статссекретар Наполеона, влаштував Анрі в канцелярію міністерства. Але Стендаль не виявив здібностей до канцелярської роботи і займався нею недовго. Через деякий час він вступає до наполеонівської армії, в якій прослужив понад два роки. У 1802 році Стендаль полишив армію і повернувся до Парижа. У нього багато планів, але вони так і залишилися нездійсненими. Окрім того, страждань завдавали матеріальні нестатки. В пошуках заробітку Стендаль їде в Мілан і влаштовується до торговельної фірми. Та торгівля не задовольнила його, він повертається до Парижа і 1806 року знову вступає на військову службу. Стендаль брав участь у московському поході Наполеона, пережив російський холод і панічний відступ французів. Поступово змінюється його ставлення до Наполеона, з'являється несприйняття тиранії та деспотії французького імператора. Причину його падіння він вбачає в тому, що Наполеон зрадив революцію. Стендаль їде у відставку і від'їжджає до Італії, в якій мешкає близько семи років. Саме тут 1814 року вийшла його перша книга «Листи, написані в австрійському Відні про знаменитого

композитора Гайдна» під псевдонімом Луї-Александр Сезар Бомбе. В Італії Стендаль подорожує містами, вивчає італійську культуру, підтримує зв'язки з карбонаріями. Пізніше письменник віддасть шану героїчним учасникам цього руху, створивши образи карбонаріїв П'єтро Міссіріллі у «Ваніна Ваніні», Ферранте Палла в «Пармській обителі», графа Альтаміри в «Червоному і чорному».

1821 року Стендаль повертається до Парижа і поринає в літературну працю.

1827-го виходить його перший роман «Арманс».

У 1830 році Стендаль знову іде на адміністративну службу, діставши призначення французького консула в м. Трієсті. Але уряд Австрії відмовився затвердити його, і Стендаль став консулом у маленькому приморському місті Чівіта-Векк'я.

У вільний від службових обов'язків час Стендаль займається літературною діяльністю. З-під його пера один за одним з'являються шедеври: «Ваніна Ваніні», «Червоне і чорне», «Люсьєн Левен» («Червоне і біле»), «Пармська обитель», «Італійські хроніки», «Записки туриста» тощо. Окрім того, Стендаль пише багато літературних праць із мистецтва («Історія живопису Італії», «Расін і Шекспір», «Прогулянка Римом», «Музико, єдина моя любов!») та книги про Наполеона.

У 1836 році Стендаль дістає жадану довгострокову відпустку до Парижа. Живучи три роки в Парижі, він їздить по всій Франції, а також відвідує Іспанію, Англію, Шотландію, Ірландію. В 1839 році письменник повертається до ЧівітаВекк'ї, де продовжує працювати над своїми творами. У Стендаля багато творчих планів. Він писав: «...На літературному поприщі я бачу ще багато справ, які стоять переді мною. Праці, яку я накреслюю, вистачило б на десять життів». Але митець не знав, що жити йому залишилося зовсім мало і більшості задуманого не судилося здійснитися.

22 березня 1842 року Стендаль, який перебував у Парижі, втратив свідомість

перед дверима міністерства іноземних справ і вночі помер від удару. О. де Бальзак у ті дні написав: «Франція, її література втратили одного з незвичайних людей нашого часу». На пам'ятнику над могилою письменник заповідав написати прості слова «Жив. Любив. Страждав», в яких бажав відобразити всі колізії свого життя. А наступного дня після поховання в усіх французьких газетах з'явилося повідомлення про те, що на цвинтарі Монмартр поховано «маловідомого німецького поета Фрідріха Стендаля». Це була остання насмішка долі.

У літературній біографії «Життя Анрі Блювала», написаній 1835 року, Стендаль зазначив: «Що стосується мене, я беру білет у лотереї з таким головним виграшем: мати читачів у 1935 році». Життя показало, що здійснилися найсміливіші мрії письменника. Більше двохсот років минуло від дня його народження, а живий голос письменника пристрасно і молодо лунає й сьогодні, хвилюючи серця читачів.

Робота зі словником літературознавчих термінів

Психологізм реалістичних творів – це відтворення духовного, внутрішнього життя людини у русі, тобто у взаємодії багатьох мотивів.

Соціальний психологізм – це замовлення поведінки людини переважно її соціальною роллю, місцем у суспільстві.

Робота з підзаголовком та епіграфами до роману.
— Відомо, що роман має підзаголовок «Хроніка XIX століття». Подумайте, на якій підставі автор вибрав цей підзаголовок? (Дія роману відбувається у період Реставрації (1814–1830 роки). У цей час було проголошено відновлення монархії в особі Людовіка XVIII, за умови приведення його до присяги на вірність конституції, складеній сенатом, яка відрізнялася тим, що була більш

ліберальною в порівнянні з наполеонівською. Література цієї доби спрямована на аналіз суспільства. Зазначимо, що «поетичним правосуддям» переймалися і романтики, і реалісти. У творі не тільки глибоко розкривається внутрішній світ головного героя Жульєна Сореля, а й змальовується широка панорама тогочасної дійсності, зв'язків і суперечностей, що існують між всіма верствами суспільства — провінційним дворянством, старовинною столичною аристократією, буржуа і служителями церкви.)

**Фото виконаних завдань надсилати мені на електронну пошту
y.levchuk2976@gmail.com**

У темі листа вкажіть ваше прізвище, номер групи та № уроку